

YHDENVERTAISUUS, HYVÄT VÄESTÖSUHTEET JA TURVALLISUUS

*Erityisasiantuntija Panu Artemjeff
Oikeusministeriö*

Miten yhteiskunnallinen ilmapiiri vaikuttaa ihmisten turvallisuuteen?

Miksi väestöryhmien välille syntyy ennakkoluuloja ja jännitteitä?

Onko yhteiskunta jakautumassa toisia ymmärtämättömiin leireihin?

Miten väestösuhteisiin voidaan vaikuttaa?

Mitä eri toimijat voivat tehdä ihmisten välisen vuorovaikutuksen lisäämiseksi?

Mikä on kunnan eri toimialojen rooli?

Lähtökohtia:

- Pohjoismaisen hyvinvointimallin taustalla elämänkaariajattelu (yksilön/perheen tarpeet elämän eri vaiheissa)
- Osallistuminen työelämään sosiaalisen integraation tärkein mekanismi
- Ryhmäkuuluvuudet rakentuvat kansalaisyhteiskunnan ja yksityisyyden piirissä (harrastukset, uskonto jne.)
- Väestösuhdenäkökulma lähinnä vähemmistöryhmiin liittyen kuten saamelais-, romani- ja vammaispolitiikka.
- Vuorovaikutussuhteiden merkitys on tunnistettu esimerkiksi syrjäytymistä ja rikollisuutta koskevissa tutkimuksissa.
 - Hyvinvoinnin kannalta merkittävien ihmissuhteiden puute.

Väestösuhteepolitiikka

- Kehitetty erityisesti Iso-Britanniassa väestösuhdekonfliktien ennaltaehkäisyyn, ratkaisuun ja mittaamiseen
 - Pohjois-Irlanti
- Perustuu sosiaalipsykologiseen näkökulmaan väestösuhteiden taustalla vaikuttavista tekijöistä.
 - Asenteet, turvallisuus, vuorovaikutus ja osallisuus
- Tarkastelun keskiössä yksilöiden ja ryhmien väliset suhteet, ei yksilö tai rakenteet (palvelut jne.)
- Pyrkimys kehittää yhteisöä ja sen toimintamalleja niin, että ne tukisivat kaikkien yksilöiden toimintavalmiuksia ja osallisuutta.
- Suomessa kaksi pilottihanketta vuodesta 2012 eteenpäin:
 - Good relations –hanke
 - TRUST-hanke

Eriarvoisuuden muodot:

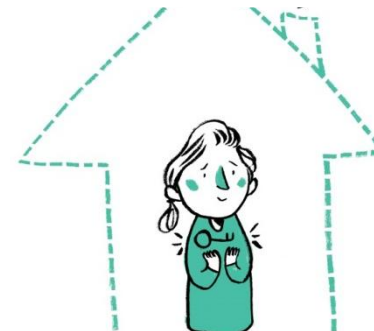
Elämänehtojen eriarvoisuus

- Ravinto
- Terveys
- Toimintakyky

Eksistentiaalinen eriarvoisuus

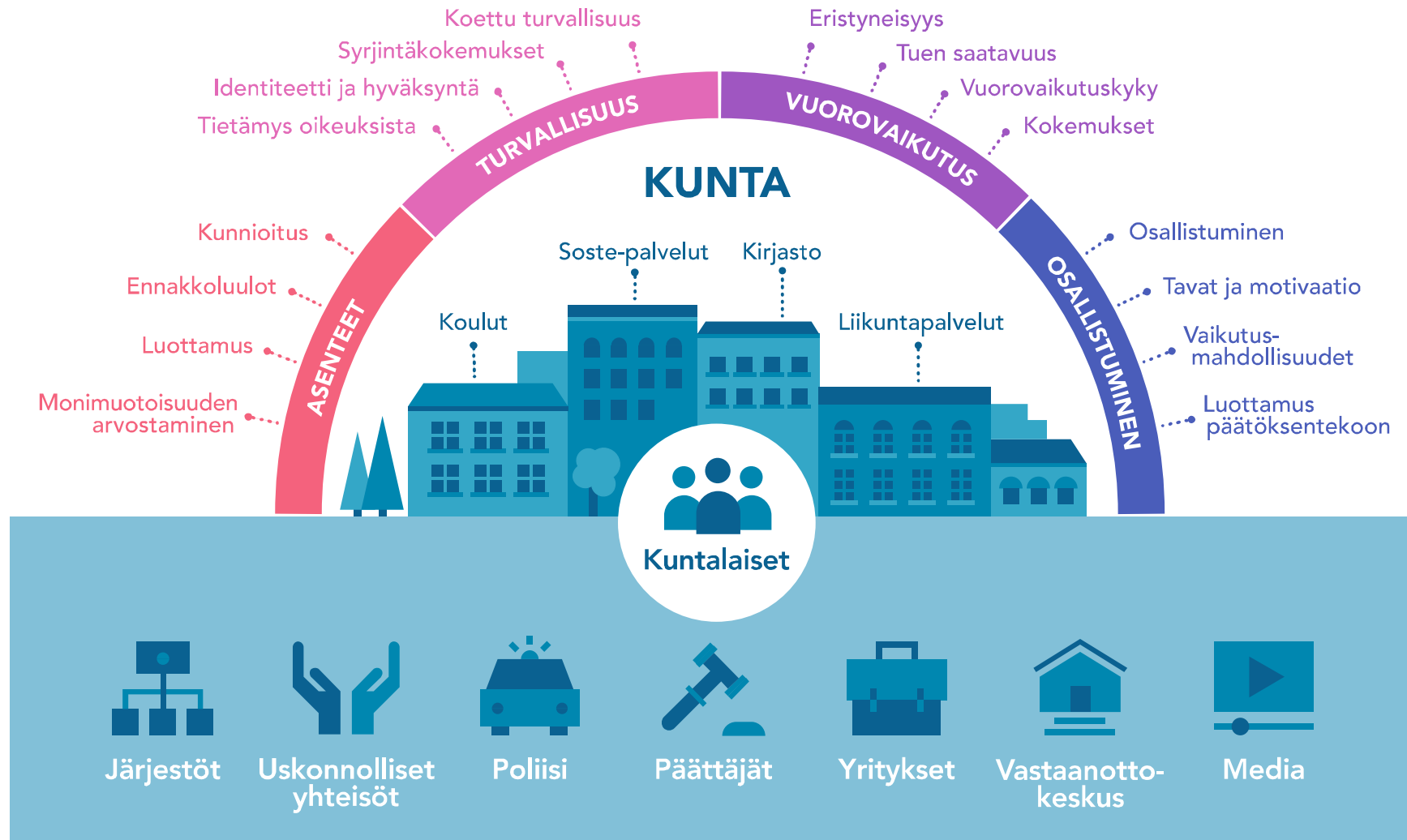
- Syrjintä
- Hierarkiat
- Kunnioitus

Resurssien eriarvoisuus

- Raha
- Koulutus
- Kontaktit

Göran Therborn (2014)

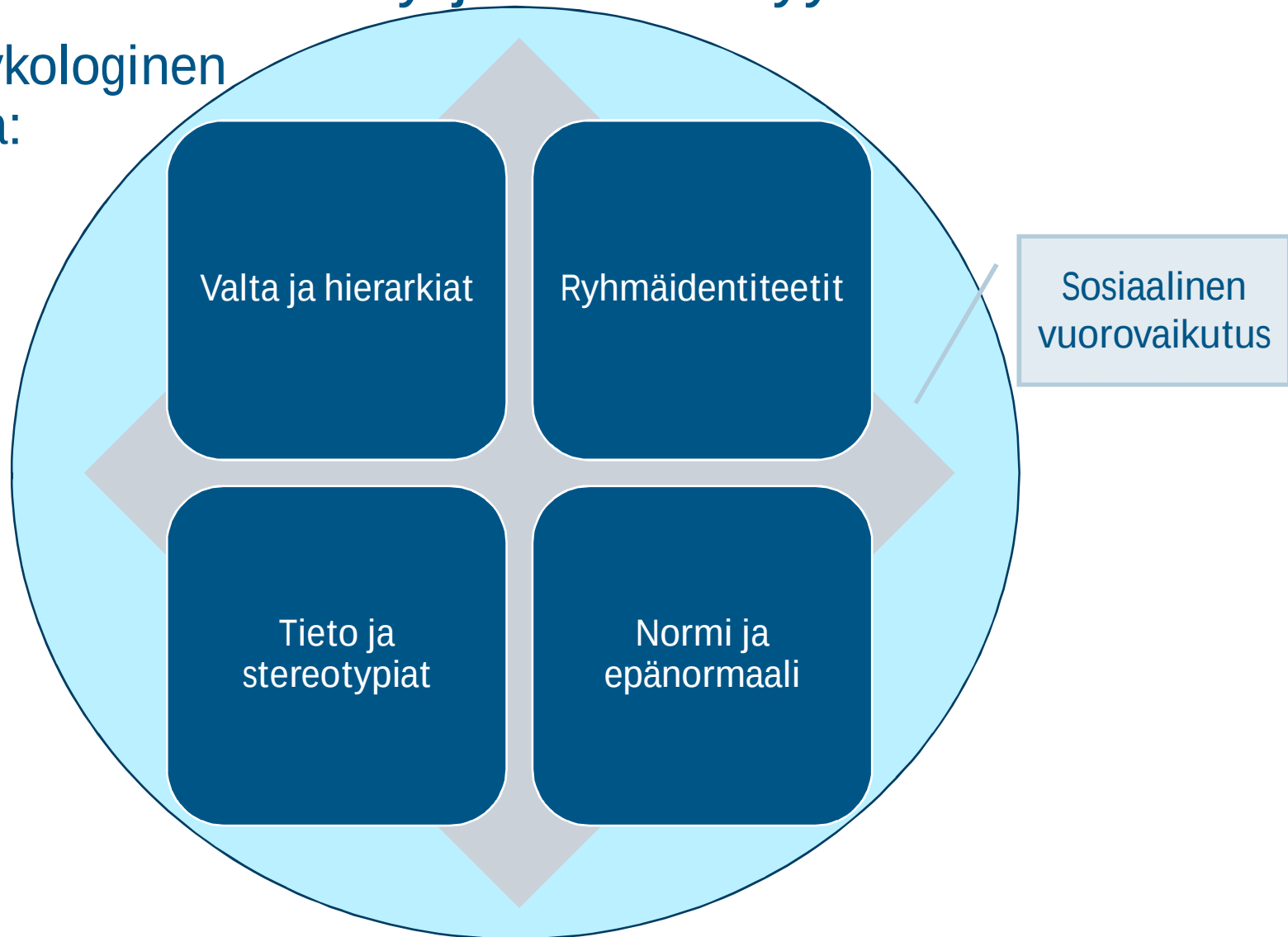
Syrjintä sosiaalisena ilmiönä

- Sosiaalisiin suhteisiin liittyvä ilmiö
 - estää yhdenvertaisuuden toteutumista yksilöiden ja ryhmien kohdalla.
- Oikeudenmukaisessa yhteiskunnassa ihmisten asema määräytyy osaamisen ja kokemuksen perusteella, eikä ihonvärin, sukupuolen, seksuaalisen suuntautumisen jne. perusteella
- Taustalla yhteisön käsitykset ja ennakkoluulot eri väestöryhmien ominaisuuksista:
 - Johtaa konflikteihin ja erottautumiseen.

Miksi syrjintää esiintyy?

Sosiaalipsykologinen
näkökulma:

Miksi syrjintä on ongelma?

- Inhimillinen kysymys
 - perusoikeudet eivät toteudu, syrjinnän psykologiset seuraukset
- Oikeudenmukaisuuskysymys
 - meritokratia
- Turvallisuuskysymys
 - huonot väestösuhteet lisäävät turvattomuutta
- Taloudellinen kysymys
 - sosiaalinen luottamus on tärkeä, syrjintä maksaa
- Oikeudellinen kysymys
 - syrjintä on laissa kielletty, viranomaisten tulee puuttua syrjintään ja edistää yhdenvertaisuutta

TRUST - hyvät väestösuhteet Suomessa - hanke

Tarkoituksena tukea paikallistoimijoita hyvien väestösuhteiden rakentamisessa ja ylläpitämisessä

- Seitsemän paikkakuntaa vastaanottokeskusten hakemusten perusteella: Forssa, Huittinen, Lieksa, Nurmijärvi, Oulu, Tampere, Tornio
- Koulutukset, kartoitukset, paikalliset kehittämishankkeet
- Hanketta toteutetaan vuosina 2016-2018
- Hankekoordinaatio OM, rahoitus: OM/TEM, muut kumppanit: SM, Migri, SPR, Kirkon Ulkomaanapu, ETNO
- Monik ry. yhteistyökumppanina koulutuksissa

TRUST -hankkeen taustalla

- Turvapaikanhakijoiden kasvanut määrä
- Paikalliset konfliktit ja asukkaiden kokemus turvallisuuden heikentymisestä
- Tilanteen nopea kehitys ja negatiivisten asenteiden nousu aiheuttanut pelkoa ja epävarmuutta
- Hyviä kokeiluita ja aloitteita noussut paikallistasolla: toimijoina pääasiassa järjestöt ja muu kansalaisyhteiskunta

TRUST -hankkeen tavoitteet

Pilotointivaiheeseen valituilla vastaanottokeskuspaikkakunnilla (7)

- kehitetään toimintamalleja hyvien väestösuhteiden edistämiseksi alueellisella ja paikallisella tasolla. Mallit tulevat jakeluun erilaisten toimijoiden hyödynnettäväksi;
- lisätään tietoisuutta väestösuhteiden politiikasta ja laajemmin perus- ja ihmisoikeuksista viranomaisten, turvapaikanhakijoiden ja vapaaehtoisten keskuudessa;
- tunnistetaan varhaisessa vaiheessa väestöryhmien välisten jännitteiden kehittymistä;
- ennalta ehkäistään konflikteja ja parannetaan väestösuhteita.

Kooste vastaanottokeskuksista hyvien väestösuhteiden edistäjinä

TRUST-hankkeen ensimmäisen
vaiheen tuloksia ja havaintoja

**Turvapaikanh
saksalaiskaup
keskuksen Ber
korkeammalla muurilla**

Forssan yhteisösovittelun malli:

TOIMEKSIANTO:

Kaupungin moniammatillinen verkostotiimi käynnisti yhteisösovittelun kymmenen päivää tapahtuneen jälkeen.

TARPEIDEN, INTRESSIEN JA MOTIIVIEN KARTOITUS:

Sovittelijoiden työvaihe 1 – Erillistapaamisia asiaan liittyvien henkilöiden kanssa seuraavien kuukausien aikana: viranomaiset (poliisi, sosiaalitoimi, oppilaitokset), paikalliset nuoret, vastaanottokeskuksen asukkaat.

REAGINTI TILANTEEN VAATIMALLA TAVALLA:

TYÖSKENTELY AVAINHENKILÖIDEN KANSSA

Henkilöiden tavoittaminen ja luottamuksen rakentaminen edellyttävät, että henkilöt tulevat kuulluksi tarpeineen, intresseineen ja motiiveineen. Mikäli voidaan, näihin tarpeisiin reagoidaan.

HYVÄ KÄYTÄNTÖ:
Palveluohjaus ja tukihenkilötoiminta väkivaltaisen radikalisoitumisen ennaltaehkäisemiseksi

VUOROPUHELU

Avainhenkilöt istuvat yhteisen pöydän ääreen sen jälkeen kun kaikkia osapuolia on kuultu ja he ovat valmiita tapaamiseen.

Tapaamisen tavoitteena on se, että osapuolet pääsevät yhteisymmärrykseen tapahtuneesta ja sopivat kuinka vastaavanlainen tilanteen kärjistyminen vältetään jatkossa.

KONFLIKTIN KÄSITTELY LAAJEMMAN YHTEISÖN KANSSA

Ryhmien välisien suhteiden ollessa hyvin jännitteiset, niiden välillä on yhteyksiä vähänlaisesti. Forssan tapahtumat olivat saaneet mediatilaa, mikä vaikutti tapahtumista leviäviin huhuihin ja käsitelmiin. Tarvetta asioiden käsittelylle oli.

HYVÄ KÄYTÄNTÖ:
Mediaprojekti, jossa nuoret pohtivat kuinka rauha syntyy <http://yle.fi/uutiset/3-9306755>

VUOROPUHELUN JATKAMINEN

- Kaupungin virkamiesten ja asukkaiden välillä
- Konfliktin osapuolten välillä
- Toisiaan eri paikoissa kohtaavien eri ryhmään kuuluvien välillä, esim. kaupungin vapaa-ajan palveluissa ja oppilaitoksissa.
- kaupungin vapaa-ajan palvelut, oppilaitokset

OPPI:
Vuoropuhelu ei välttämättä synny itsestään, mutta tilanteesta puhuminen tekee asioista pienempiä ja helpommin lähestyttäviä!

